

Boforhold på Notodden

Halvor Asbjørnsen var en skribent som flyttet til Notodden i 1906/07. Det var på den tida da Notodden i løpet av få år ble omdannet fra et lite tettsted med et par hoteller til en moderne industriby. Det kom fabrikker og anleggssarbeid, men det fulgte også husnød, fattigdom og sosiale problemer. Dette skriver blant annet Asbjørnsen om:

... De to siste år har riktig vært en jobbetid for Notodden. Hele kvartaler av hus har kommet opp i en bråhast. Det kan lignedes med bygging av en gullgraverby. Husene er for det meste av reisverk og bordpanel. Jeg så endatil en stor bygning så ustelt arbeidet at det ikke engang fantes papp i mellom reisverk og panel. Ja, det er riktig noen kalde, elendige hus. Jeg har sett om vinteren at de hvitrimmer innvendig for hver spiker. Etter folkemengden er her altfor lite med hus. Mange stakkars arbeidere har måttet gå på gaten hele natten. Somme har bydd penger for å få ligge på bare det slette golv, men de har likevel ikke fått lov. Da arbeidet på Møsdammen foregikk, var det noen i en brakke som hadde tyfus. Da var alle på Notodden bange for de som kom fra Møsdammen. Om de var aldri så friske, så måtte de stakkars mennesker gå ute hele natten, fordi de trodde at alle hadde tyfus når de kom fra den kanten.

Husleiene er også meget høye på Notodden, det er fra 12 – 15 kroner for en liten hybel med et kjøkken til. Matvarene er så dyre at om fortjenesten er nokså bra, så smelter pengene omtrent som smør i solskinn. Kost og losji er for en arbeider 12 til 14 kroner uken. Hvis en arbeider skal forsøke å leie losji og kjøpe seg forskjellig ute i byen, så kjenner jeg arbeidere som bruker 18 kroner uken til mat.

...Handelsmennene, især de som handler med matvarer, gjør briljante affærer. Sådan ustyrtelig mengde kjøtt, rull og pølse og hermetiske bokser av alle slag har jeg aldri sett noe annet sted. Melken er også meget kostbar, opptil 10 øre literen, men enda går den med rivende avsetning. Her er tre meieriutsalg, to store som ligger i selve Storgaten. Bare disse to utsalg selger ut antagelig 2000 liter om dagen.

... Etter at det kom sånne mengder med arbeidere til Notodden, så innfant her seg også de som spekulerer i arbeidernes svakhet med at de selger brennevin, og det til ublue priser, ja opp til 10 og 15 kroner flasken med spiritus. Merkelig nok fikk somme drive denne skammelige levevei her år før de ble anmeldt.

... Litt sør for salpeterfabrikken arbeides det på en jernbanetunnel, og straks sør for denne tunnel er det satt opp to brakker, der jernbanearbeiderne bor om natten og spiser om dagen. I høst var jeg inne i disse brakkene. Da hadde det vært mye drikk og slagsmål om natten. Da så jeg to med ett øye hver. De hadde blitt skamslått så det var et sørgelig syn å se dem, der de gikk ravende omkring. Alle i denne brakken fikk avskjed, og nye folk ble inn-tatt i deres sted.

Fra Den nye staden eller Notoddens beskrivelse (1908).

Fra boka «I en skrepppekars fotspor. Halvor Asbjørnsen i utvalg.» Ragnar Moen 2007.